

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-02-05
Besvaras senast
2026-02-26

Till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2025/26:327 Brottsförebyggande ansvar inom psykiatrivården

Under hösten och vintern 2025 har Sverige drabbats av upprepade fall av dödligt våld, där det visat sig att gärningspersonerna haft en dokumenterad historia av allvarlig psykisk ohälsa. I flera av dessa fall har det även framkommit att kontakt med den psykiatriska vården förekommit kort tid före dådet. Detta har väckt frågor om huruvida vårdens möjligheter, mandat och resurser att agera i ett tidigt skede, och därigenom förhindra brott, behöver ses över.

Antalet händelser av dödligt våld under hösten och vintern 2025, där samtliga offer varit kvinnor, har gett upphov till en omfattande debatt. I en egen studie har Brottsförebyggande rådet (Brå) undersökt sambandet mellan dödligt våld och psykisk ohälsa. Resultaten bekräftar vad även tidigare forskning visat, nämligen att många gärningspersoner haft kontakt med psykiatrin före brottet. Det är exempelvis sju gånger vanligare att gärningspersoner haft kontakt med psykiatrin året före brottet jämfört med befolkningen i stort under ett kalenderår. Fyra av tio gärningspersoner som mellan 2006 och 2017 varit aktuella för dödligt våld hade haft minst en kontakt med psykiatrin året innan brottet. Var sjätte gärningsperson hade dessutom vårdats på sjukhus för allvarlig psykisk ohälsa.

Samtidigt visar färsk data på en ökande känsla av otrygghet i samhället, särskilt bland unga kvinnor. I en Novusundersökning, beställd av *TV4-Nyheter*, framkommer att de uppmärksammade våldsbrotten kring julen 2025 lett till att 42 procent av unga kvinnor uppger att de känner sig mer otrygga. Hela 57 procent svarar att de efter dessa händelser känt sig rädda för att gå ut ensamma när det är mörkt. Undersökningen visar även att en betydande andel av befolkningen i stort upplever ökad otrygghet till följd av de uppmärksammade brotten.

I samband med de händelser av dödligt våld som redogjorts för har vittnesmål från anhöriga till personer med allvarlig psykisk ohälsa blivit offentliga. Dessa vittnar ofta om en djup känsla av maktlöshet inför systembrister, sekretessregler som försvårar samverkan mellan berörda aktörer, bristande uppföljning efter tvångsvård samt otillräckliga verktyg för att hantera varningssignaler i ett tidigt skede. Sammantaget pekar detta på att dagens regelverk och befintliga resurser inte ger psykiatrin faktiska möjligheter att arbeta brottsförebyggande, ens i fall där riskerna är uppenbara.

För att förhindra att denna typ av tragedier upprepas krävs en översyn av den psykiatriska vårdens ansvar och uppdrag. I dag har psykiatrin i huvudsak ett behandlande uppdrag, vilket innebär att möjligheterna att förebygga allvarliga våldsbrott med koppling till psykisk ohälsa i praktiken är mycket begränsade. Mot denna bakgrund finns ett tydligt behov av att se över lagstiftningen och samtidigt utveckla vårdinsatserna för personer med allvarlig psykisk ohälsa. Det är nödvändigt för att kunna ge den psykiatriska vården ett tydligare brottsförebyggande ansvar, i syfte att stärka tryggheten i samhället, och för att kunna säkerställa en långsiktig och individuellt anpassad psykiatrisk vård.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Jakob Forssmed följande:

1. Avser ministern att verka för att psykiatrin ska få ett tydligt brottsförebyggande uppdrag?
2. Avser ministern att ta initiativ till en översyn av dagens lagstiftning och resursfördelning för att psykiatrin ska kunna motverka dödligt våld och andra grova brott som kan kopplas till allvarlig psykisk ohälsa?
3. Avser ministern att vidta några åtgärder för att införa en stärkt uppföljning efter tvångsvård eller utskrivning från psykiatrisk slutenvård?
4. Anser ministern att det finns behov av förbättrad samverkan mellan psykiatrin, socialtjänsten och rättsväsendet, och om så är fallet, vilka åtgärder är ministern beredd att ta?
5. Hur arbetar regeringen i dag för att ge den psykiatriska vården i Sverige bättre förutsättningar att motverka dödligt våld och grova våldsbrott som begås av gärningspersoner med allvarlig psykisk ohälsa?
6. Anser ministern att det finns behov av att utveckla en mer långsiktig och ändamålsenlig vård för att bättre fänga upp och behandla personer med allvarlig psykisk ohälsa?

.....

Clara Aranda (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann